

УДК 330.341.1

Оцінювання інноваційного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності

Томах Вікторія Володимирівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри Економіки, управління підприємствами та логістики
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця
contacttvv@gmail.com

Питання розвитку та оцінювання інноваційного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності, регіонів, країн є одним з найбільш обговорюваним останнім часом. Саме постійний розвиток та використання інноваційного потенціалу є шляхом можливого виходу підприємства до світового ринку та утримання необхідних конкурентних переваг. Вибір правильного напрямку розвитку інноваційного потенціалу можливий тільки за умови якісного проведення оцінювання його рівня за методикою, що є найбільш доцільною в визначених умовах, що й обумовлює актуальність написання даних тез.

Проблема оцінювання інноваційного потенціалу знаходить своє відображення в трудах таких науковців, як Єфімова С. А. [1], Лозовський А. Н. [2], Чорна М. В., Глухова С. В. [6], Ястремська О. М. [7]. В цей же час, незважаючи на значну кількість робіт присвячених даному питанню й досі відсутня єдина методика чи то алгоритм оцінювання інноваційного потенціалу підприємств.

В економічній літературі відсутній єдиний погляд, як на методи оцінки інноваційної діяльності, так і на послідовність тобто етапи проведення такої оцінки. Представимо декілька з них. Так, ряд вчених пропонує проводити оцінку інноваційного потенціалу підприємства в наступній послідовності:

- аналіз структури інноваційного потенціалу;
- виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства;
- оцінка рівня інноваційної активності підприємства [4].

Зауважимо, що в даній методиці оцінювання інноваційного потенціалу пропонується починати проводити з аналізу його структури, що на наш погляд, є досить виправданим. Але далі оцінювання інноваційного потенціалу завершується оцінкою рівня інноваційної активності, а питання оцінювання інноваційного потенціалу залишається невизначеним. Тобто автор ототожнює поняття інноваційного потенціалу та інноваційної активності, що є не зовсім вірним. Дана ситуація ще раз свідчить про відсутність єдиного погляду на категоріальний апарат інноваційної діяльності.

Розглянемо алгоритм оцінювання інноваційної діяльності, що пропонує В. М. Хобта, Г. О. Комар [5]. Вони пропонують проводити оцінювання інноваційного потенціалу за наступним алгоритмом:

1. Визначення цілей інноваційної діяльності на підприємстві.
2. Обґрунтування і розрахунок оцінних показників.
3. Визначення діапазону їх нормативних значень.
4. Коригування заданої моделі.
5. Розрахунок безрозмірних показників.
6. Визначення конкретних значень функції бажаності.
7. Розрахунок комплексного показника ефективності використання інноваційного потенціалу.
8. Виявлення факторів і резервів підвищення інноваційного потенціалу підприємства.

Даний алгоритм оцінювання є найбільш повним та дозволяє враховувати особливості діяльності визначеного підприємства.

В економічній літературі та практичній діяльності підприємств використовується декілька підходів до оцінювання інноваційного потенціалу, а саме: ресурсний структурний, процесний та інтегральний підходи. Вибір методів оцінювання інноваційного потенціалу суб'єкта промислової діяльності в межах того чи іншого підходу залежить від рівня розвитку та галузевої спрямованості як самого підприємства так і від економічного розвитку країни взагалі.

В межах кожного підходу також існує значна кількість методів оцінювання інноваційного потенціалу. Зауважимо, що використання деяких з них можливо тільки в межах визначеного підходу, методика ж інших дозволяє оцінювати інноваційний потенціал з урахуванням декількох підходів.

Всі методи оцінювання інноваційного потенціалу, в межах згаданих підходів, можливо умовно поділити на три групи: 1) методи оцінювання інноваційного потенціалу, що побудовані аналогічно до методів оцінки рівня інших видів потенціалів (імпортного, експортного, тощо); 2) методи, що використовуються для оцінки окремих складових (елементів) інноваційного потенціалу та їх інтегративного ефекту, тобто методи згортки; 3) методи, що базуються на визначенні інноваційного потенціалу як підсистеми більш складного економічного потенціалу [3].

Так, найчастіше інноваційний потенціал підприємства пропонується визначати через методи другої групи, тобто оцінювати його через оцінку його складових та подальшу згортку отриманих результатів. Серед складових інноваційного потенціалу, як правило, виділяють: виробничу, кадрову, технологічну, економічну, науково-технічну, маркетингову, організаційну та фінансову складові. Для комплексної системи оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства запропоновано використовувати інтегральний показник, який розраховується за формулою:

$$\text{ІПП} = \sqrt[n]{x_i} ,$$

где ІПП – інноваційний потенціал підприємства;

n – кількість складових інноваційного потенціалу;

x_i – складові інноваційного потенціалу підприємства.

Для подальшої інтерпретації отриманого значення інноваційного потенціалу доцільно використовувати шкалу Харрінгтона.

Таким чином, невизначеність щодо категоріального апарату інноваційної діяльності призводить, до значної розгалуженості методів оцінювання

інноваційного потенціалу. Метою подальших досліджень є удосконалення та розробка методики оцінювання інноваційного потенціалу з урахуванням вимог сьогодення.

Використані джерела

1. Єфімова С. А. Управління інноваційним потенціалом підприємства / С. А. Єфімова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 9. – С. 98–101.
2. Лозовський А. Н. Управління інноваційною діяльністю на підприємстві / А. Н. Лозовський, Ю. В. Бараник // «Молодий вчений». – 2016. – № 1 (28). – С. 97–101
3. Овечкіна, О. А. Огляд методів оцінки рівня інноваційного потенціалу економічних суб'єктів / О. А. Овечкіна, К. В. Іванова // Економічний вісник Донбасу. – 2007. – № 4. – С. 130 – 140.
4. Смерічевська С. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / С. В. Смерічевська, О. В. Сидич // Альянс наук: учений ученому" (3-7 октября 2005 г.)
5. Хобта В. М. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства / В. М. Хобта, Г. О. Комар // Економіка промисловості. - 2009. - № 1. - С. 102-109.
6. Чорна М. В., Глухова С. В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства : Монографія. – Харків : ФОП Шейніна О. В., 2010. – 210 с.
7. Ястремська О. М. Інноваційна діяльність промислових підприємств: результати оцінювання / О. М. Ястремська, П. О. Доуртмес // Науковий журнал «Бізнес–інформ» № 4, 2016.–с.161–168.